

talogs over alle de Oehlenschläger-portrætter, der har ladet sig opspore.

Desuden har han i bogens første halvdel gengivet en række samtidige og senere beskrivelser af Oehlenschlägers udseende og konfronteret dem med billedernes oplysninger. Det tegner et morsomt og meget anskueligt portræt af digteren både som den fejrede idealtipe på den romantiske skjald og som et ganske almindeligt menneske. Hvem tænker sig vel digterkongen med briller på næsen? Han brød sig heller ikke om at bruge dem, når han optrådte som forelæser!

En citatsamling som den, bogen bringer, er det naturligvis næsten ugørligt at få fuldstændig. Eller har vel heller ikke tilstræbt fuldkommenhed, men han har tilsyneladende alligevel fået det meste med. Det skal derfor kun opfattes som et supplement til det kuriøse problem om, hvor længe Oehlenschlägers hår beholdt sin smukke, sorte farve, at der her anføres et citat, der vist burde have været med. Det er fra Peder Hjorts beretning til vennen Atterbom om sin deltagelse i universitetets sørgefest for Christian VIII (meddelt af Morten Borup i *Danske Studier*, 1956, s. 46):

»Mest af alt strålede ved Universitetsfesten, over alle Hof- og militaire Uniformer, Øhlenschlägers store, smukke Gestalt, *kulsort*, med St. Olafordenens *røde* Bånd over Brystet.« (Fremhævelserne er Hjorts).

Bogens tyngdepunkt ligger naturligvis i dens sidste halvdel, hvor Eller har katalogiseret og beskrevet alle de portrætlige fremstillinger af Oehlenschläger, han med så stor flid har fundet frem. Arbejdet viser, hvordan en sådan opgave kan løses på forbilledlig måde. Billedbeskrivelserne udmærker sig nemlig dels ved deres saglighed og deres fyldighed, dels ved at være behageligt fri for banale kunstneriske vurderinger og karakteristiker. Det er en særdeles nyttig og vi-

denskabeligt vederhæftig katalog, der på den måde er kommet ud af det. Iøvrigt er bogen rigt illustreret, så den også derved gengiver et fyldigt udsnit af Oehlenschläger-portrætte.

Den smukke bog bør i høj grad animere museet til at fortsætte udgivelsen af sådanne afhandlinger, der – som direktøren skriver i et forord – kan »gøre opmærksom på, hvilket rigt og værdifuldt materiale Det national-historiske Museum på Frederiksborg rummer til belysning – kulturhistorisk og kunsthistorisk – af så mange sider af Danmarks historie gennem de sidste 500 år«.

H. P. Clausen.

Kjeld Galster: Stiftamtmand Fr. Moltke og rektor Emmanuel Tauber i Ålborg. Oprettelsen af det første stiftsbibliotek og den første sparekasse i Jylland. (Konrad Jørgensens Bogtrykkeri, Kolding, 1958). 211 s.

Godt et års tid efter, at Fr. Moltke på grund af svensk pression havde måttet nedlægge sine embeder i København, rykkede han i 1815 som stiftamtmand ind på Aalborghus. Her mødte han som katedralskolens myndige og ansete rektor, Emmanuel Tauber. Begge havde de vidtstrakte kundskaber, videnskabelige og litterære interesser, og begge var de optændt af den ivrige rationalists trang til at virke for det almene. Fhv. rektor, dr. Kjeld Galster har i sin bog fængslende dokumenteret deres virksomhed for oprettelse af et stiftsbibliotek i Ålborg (et sådant var nogle år forud blevet oprettet i Odense). Foruden tilvækstprotokoller og kopibøger fra biblioteket er der bevaret en række breve og smånotitser vekslende mellem Moltke og Tauber fra de i 1817 begyndte at virke for biblioteket, der i løbet af et par år blev til virkelighed og ved Taubers død var vokset til omkring 20.000 bind, som efter stadig tilvækst i 1887 indgik i katedralsko-

lens bibliotek. I Kjeld Galsters bog veksler aktstykker og forfatterens tekst mellem hinanden i en noget uoverskuelig form; men som helhedsresultat fremtræder et i kraft af detaljerne sjældent livfuldt billede af de to mænds arbejde, af provinsens kultur- og af tidens sparsommelighed. Stykket om Ålborg Sparekasse fra 1820 er kun nogle få sider om arbejdet forud for grundlæggelsen.

Vagn Dybdahl.

Mellem klassiske filologer. Af Niels Bygom Krarups brevvekslinger. Udgivet med en biografisk ramme og kommentar ved Morten Borup. (Rosenskilde og Bagger, 1957). 240 s.

De to skolemand, der er hovedpersonerne i denne brevudgave, N.B. Krarup (senere rektor for Vestre Borgerdyd) og F.C. Olsen (senere rektor i Viborg) er vel begge glemte – selv om Olsen huskedes langt op i tiden for sin fortræffelige levnedstegning af Poul Møller. Når lektor Borup alligevel har fundet deres indbyrdes korrespondance fra begyndelsen af 1820'erne værdig til udgivelse er det vel først og fremmest på grund af det tidsbillede, den frembyder. De var begge medlemmer af kredsen omkring digteren, og denne optræder i øvrigt også selv som korrespondent med flere breve, for de tidligstes vedkommende i en festlig gavflab-stil. Langt størsteparten er dog vekslede mellem Krarup og Olsen under en rejse, som den førstnævnte i årene 1821–24 foretog til Tyskland, Italien og Frankrig. Olsen, der var Krarups elev, fortæller løst og fast om livet i København, sit arbejde og sig selv. Han var en ganske interessant personlighed, som ved vennens protektion var blevet hjulpet frem fra små kår. På trods af utvivlsomt gode evner havde han livet igennem store besværligheder dels af økonomisk, dels af mere personlig art. Det var en tid lang en al-

mindelig antagelse, at hans udnævnelse til rektor i Viborg var et forsøg fra Christian VIII på at holde ham borte fra den københavnske frihedsbevægelse. Interessantest i samlingen er Krarups skildringer fra de lærde kredse ude i Europa, som han under sin rejse kom i kontakt med – og det på trods af, at han er en ret tør brevsriver. Det vrimler med kendte navne, som det på den tid var yderst let for en rejsende at komme i forbindelse med. Stablen af introduktionsbreve var et fast tilbehør til bagagen. Hos de fleste høstede han et stort udbytte; kun Hegel kunne han ikke trænge ind til. Han erklærer rent ud, at han ikke forstod et ord. Rejsen blev foretaget på grundlag af stipendier, og Olsen var hans kassemester hjemme, et arbejde, der ofte var besværligt nok. Selv om Krarup i første række var rejst som filolog, var han dog helt på det rene med, at han siden ville til skolen, og han forsøgte heller ikke at gøre iagttagelser på dette område. De blev dog kun i ringe grad omsat i praksis, da han få år efter blev rektor. Brevene er forsynede med et omfattende noteapparat, og bogen rummer desuden udmærkede biografier af Krarup og Olsen.

Finn H. Lauridsen.

Asger Nyholm: Nationale og religiøse brydninger i Tønder på sprogreskripterens tid. (Skrifter, udgivet af Historisk Samsfund for Sønderjylland, nr. 19, 1958). 308 s.

I sin disputats fra 1923 om sprogreskripterne og det danske sprogstyre i Slesvig mellem krigene holdt Holger Hjelholt sig overvejende til administrationens tolkning og gennemførelse af reskripterne. Med hensigt afstod han fra en behandling af kampen om sprogordningen i dens udenrigspolitiske og dens lokale aspekt. Senere er der i sammenfattende skildringer af tidens historie og i tids-